

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
маркетингу
Протокол № 1 від 30.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	<i>07 Управління та адміністрування</i>
Спеціальність	<i>075. Маркетинг</i>
Освітній рівень	<i>другий (магістерський)</i>
Освітня програма	<i>Маркетинг</i>

Статус дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>

Розробник(и): д.е.н., професор		Людмила ГРИНЕВИЧ
Завідувач кафедри маркетингу		Людмила ГРИНЕВИЧ
Гарант програми		Марина УС

**Харків
2023**

ВСТУП

Актуальність навчальної дисципліни сформована тим, що знання необхідні людині для орієнтації в навколишньому світі, для пояснення і передбачення подій, планування і реалізації діяльності та розробки інших нових знань. Вони є найважливішим засобом перетворення дійсності та становлять динамічну систему, що швидко розвивається, темпи зростання якої в сучасних умовах перевищують темпи зростання будь-якої іншої системи. Говорячи про знання, які отримують майбутні маркетологи в процесі вивчення цієї дисципліни мають на увазі вищий рівень інформації, що функціонує в суспільстві. При цьому знання — це не вся інформація, а лише та її частина, яку людина перетворила і опрацювала особливим чином. У процесі перетворення інформація повинна набути знакової форми або бути представленою в цій формі за допомогою інших знань, накопичених у пам'яті, інформація повинна отримати суть і значення.

Метою викладання навчальної дисципліни “Методологія наукових досліджень” є формування у студентів компетентностей щодо планування та реалізації наукових досліджень та організації науково-дослідницької діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

вивчення загальних принципів і методів проведення наукових досліджень в сфері маркетингу;

систематизація та узагальнення теоретичних і прикладних аспектів організації наукової діяльності в сфері маркетингу;

застосування методів і алгоритмів наукового пізнання маркетингової діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є методологія проведення наукових досліджень в сфері маркетингу.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес проведення наукових досліджень в сфері маркетингу.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл.1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПРН1	СК2, СК9
ПРН2	СК9
ПРН3	ЗК6
ПРН5	ЗК6
ПРН8	ЗК2
ПРН15	ЗК6, СК2

де, ПРН1. Знати і вміти застосовувати у практичній діяльності сучасні принципи, теорії, методи і практичні прийоми маркетингу.

ПРН2. Вміти адаптовувати і застосовувати нові досягнення в теорії та практиці маркетингу для досягнення конкретних цілей і вирішення задач ринкового суб'єкта.

ПРН3. Планувати і здійснювати власні дослідження у сфері маркетингу, аналізувати його результати і обґрунтовувати ухвалення ефективних маркетингових рішень в умовах невизначеності.

ПРН5. Презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, маркетингових проєктів державною та іноземною мовами.

ПРН8. Використовувати методи міжособистісної комунікації в ході вирішення колективних задач, ведення переговорів, наукових дискусій у сфері маркетингу.

ПРН15. Збирати необхідні дані з різних джерел, обробляти і аналізувати їх результати із застосуванням сучасних методів та спеціалізованого програмного забезпечення.

СК2. Здатність коректно інтерпретувати результати останніх теоретичних досліджень у сфері маркетингу та практики їх застосування.

СК9. Здатність здійснювати на належному рівні теоретичні та прикладні дослідження у сфері маркетингу.

ЗК2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти наукового пізнання

Тема 1. Наука й наукові дослідження в сучасному світі.

1.1. Виникнення та еволюція науки.

Наука як спосіб пізнання світу. Етапи становлення і розвитку науки. Основні наукові поняття. Функції науки. Класифікація наук.

1.2. Теоретичні та методологічні принципи науки

Проблема, гіпотеза. Поняття наукової теорії. Стандартна модель наукової теорії. Уявлення про наукове пізнання. Критерії науковості знання: істинність, обґрунтованість, інтерсуб'єктивність. Принцип достатньої підстави. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма

Тема 2. Науковий метод та основи методології досліджень.

2.1. Поняття методології науки.

Науковий метод. Предмет методології науки. Методологія наукового пізнання: поняття, класифікаційні рівні і основні принципи

2.2. Методи наукового дослідження

Етапи науково-дослідної роботи. Співвідношення мети і завдань дослідження. Основні елементи методології наукових досліджень. Загальна

характеристика методів науки. Класифікація методів наукового дослідження. Процес наукового дослідження. Методика дослідження. Результати дослідження та їх види. Практична цінність та наукова новизна.

Тема 3. Технологія наукових досліджень в сфері маркетингу.

3.1. Пошук наукової інформації.

Поняття, терміни та роль інформації в проведенні наукових досліджень. Види та галузі інформації. Формування інформаційно-аналітичного забезпечення маркетингових досліджень. Пошук вторинної документальної інформації з теми дослідження, бібліографічні видання. Отримання і аналіз первинної інформації. Інформація в інформаційно-пошукових системах бібліотек та установах науково-технічної інформації. Вторинна інформація.

3.2. Обробка наукової інформації.

Процес збору та аналізу наукової інформації. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження. Правила роботи з науковою літературою. Поняття про академічну доброчесність.

Тема 4. Самостійна робота студента в системі навчального процесу.

4.1. Сутність і структура самостійної роботи

Етапи самостійної роботи. Підготовка студента до виконання завдання, теоретичне, психологічне, організаційно-методичне і матеріально-технічне забезпечення самостійної роботи. Безпосереднє виконання навчального завдання. Аналіз виконаного завдання є завершальним етапом самостійної роботи. Вимоги до організації і методики самостійної роботи студентів.

4.2. Методика вивчення літератури

Правила організації роботи над науковими першоджерелами. Складність відмежування головного від другорядного. Суть навчання у вищій школі. Поетапне вивчення наукового твору. Основні загальноприйняті форми занотовування прочитаних джерел.

Тема 5. Підготовка наукових публікацій.

5.1. Підготовка та написання тез конференції, наукової статті

Суть доповідей (повідомлень) на конференції. Форма доповіді (повідомлення), короткий зміст виступу. Побудова доповіді: проблематика, виклад основного матеріалу, висновки. Підготовка до виступу, основні моменти. Публікація доповіді у міжнародних, всеукраїнських та регіональних збірниках тез конференції.

Наукова стаття: поняття, функції. Методика підготовки та вимоги до оформлення наукової статті. Техніка написання тексту. Побудова тексту: постановка проблеми, аналіз останніх досліджень, постановка завдання, вклад основного матеріалу, висновки, список використаної літератури. Важливість написання наукових статей для студентів-магістрів як майбутніх науковців.

5.2. Написання кваліфікаційної (магістерської) роботи: вимоги до змісту та оформлення.

Вимоги та оформлення кваліфікаційних (магістерських) робіт. Планування

написання роботи магістрантом. Складання індивідуального плану роботи магістранта. Розробка календарного плану виконання випускної науковокваліфікаційної роботи. Розробка плану впровадження результатів наукових досліджень.

Реферування літератури. Виконання магістерської роботи. Обґрунтування теми, розробка її змісту, проведення наукового дослідження, апробація результатів дослідження у практиці діяльності об'єктів дослідження

Перелік практичних (семінарських) питань та завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних завдань

Назва теми та/ або завдання	Зміст
Тема 1. Наука й наукові дослідження в сучасному світі	Тема практичного заняття «Наука та наукова діяльність (сутність, мета, завдання)»
Тема 2. Науковий метод та основи методології досліджень	Тема практичного заняття «Технологія наукових досліджень».
Тема 3. Технологія наукових досліджень в сфері маркетингу	Тема практичного заняття «Співвідношення теорії та філософії науки»
Тема 4. Самостійна робота студента в системі навчального процесу.	Тема практичного заняття «Роль та місце самостійної роботи студентства у Болонській системі навчання»
Тема 5. Підготовка наукових публікацій	Тема практичного заняття «Написання наукової статті до фахового видання»

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та/ або завдання	Зміст
Тема 1. Наука й наукові дослідження в сучасному світі	Питання для самостійного опрацювання: 1. Законодавство України у сфері розвитку науки та наукової діяльності 2. Сучасні форми інституціональної підтримки розвитку науки у світі
Тема 2. Науковий метод та основи методології досліджень	Питання для самостійного опрацювання: 1. Висунення наукових гіпотез на основі використання методу мозкового штурму 2. Бібліографічний апарат наукових досліджень
Тема 3. Технологія наукових досліджень в сфері маркетингу	Підготовка презентації за темою «Основні напрями розвитку сучасної науки в Україні та інших країнах світу»
Тема 4. Самостійна робота студента в системі навчального процесу.	Підготовка презентації за темами «Предметні та абстрактні моделі», «Вимоги до

	економічних моделей», «Узгодження експертних оцінок при моделюванні»
Тема 5. Підготовка наукових публікацій	Питання для самостійного опрацювання: 1. Реферативні наукові бази. 2. Патентний пошук та бази патентів.

Кількість годин лекційних, практичних занять та годин самостійної роботи в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (Тема 1. Наука й наукові дослідження в сучасному світі (Проблемна лекція «Сучасні напрями розвитку науки»; Тема 2. Науковий метод та основи методології досліджень (Міні-лекція з питання «Синергетика як нова стратегія наукового пошуку»); Тема 3. Технологія наукових досліджень в сфері маркетингу Міні-лекція «Пошук інформації у процесі наукової роботи; Тема 4. Самостійна робота студента в системі навчального процесу Проблемна лекція «Концепція і теорія як форми наукового пізнання»; Тема 6. Підготовка наукових публікацій Проблемна лекція «Проблеми перевірки якості наукової інформації»)

Наочні (презентація (Тема «Техніка роботи зі спеціальною літературою»)

Практичні (есе (Тема «Організаційне забезпечення маркетингових наукових досліджень»)

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

- для дисципліни з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи: письмова контрольна робота (20 балів).

Семестровий контроль: Залік

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Методологія наукових досліджень в маркетингу: навчально-методичний комплекс [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю 075 «Маркетинг» / Денис О.Б., Кубишина Н.С.; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021.– 62 с.
2. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. - 173 с.
3. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. видання. / О.В.Галян. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 26 с.
4. Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. І. Пушкар ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (9,76 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 866 с.
<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23346>
5. Самсонов В.В. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посібник / В.В. Самсонов, А.М. Сільвестров, О.М. Тачиніна. К.:НУХТ, 2022. – 385 с.

Додаткова

6. Бодров, В. Г. Методологічне та інструментальне забезпечення наукових досліджень : навчальний посібник / В.Г. Бодров, Л.Л. Лазебник, С.В. Онишко, В.А. Рожко, О.А. Шевчук. Університет державної фіскальної служби України. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. - 323 с.
7. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016.
8. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. структура та правила оформлення. Київ: ДП «УкрНДНЦ». 2016.
9. Медвідь В. Ю. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навчальний посібник / В.Ю. Медвідь, Ю.І. Данько, І.І. Коблянська. - Суми : Університетська книга, 2020. - 218 с.
10. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2019. – 368 с.
- 11.Методика написання наукової статті. Електронний ресурс. Режим доступу:
http://journal.insat.org.ua/wpcontent/uploads/2019/05/Methoduka_statti_ukr_.pdf
12. Kassu J.S. Research Design and Methodology. URL:
<https://www.intechopen.com/books/cyberspace/research-design-and-methodology>

Інформаційні ресурси

13. Сайт ПНС / Методологія наукових досліджень. Режим доступу:
<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6887>

14. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність (Відомості Верховної Ради, 2016, № 3, ст.25). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

15. Закон України Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки (Відомості Верховної Ради України, 2001, № 48, ст.253). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>